

Nr 210

Av fru Nettelbrandt m. fl., om skrivhjälp åt vissa lärare.

(Lika lydande med motion nr 156 i Första kammaren)

Ett av de besvärligaste problemen för grundskolans genomförande är att komma till rätta med lärarrekyteringen. Bristen på utbildade pedagoger har antagit proportioner som är helt oacceptabla. I en sådan situation är det självfallet av vitalt intresse att varje tillgänglig pedagog utnyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt. Detta kan för närvarande inte sägas vara fallet. Det måste alltid vara dålig ekonomi att använda någon personal för arbetsuppgifter som dels kan utföras bättre av härför särskilt utbildad arbetskraft och som dels avlönas lägre såväl i absoluta tal som i relation till arbetsmängden om denna arbetskraft blir utnyttjad. Om det dessutom är fråga om att i någon mån lösgöra en med särskild utbildning utrustad och i hög grad efterfrågad grupp är det oförsvarbart att negligera effektivitetssynpunkten. Detta är emellertid enligt vår mening vad som sker, då departementschefen under åttonde huvudtiteln avvisar en av skolöverstyrelsen föreslagen utvidgning av försöksverksamheten med skrivhjälp åt lärare vid grundskolans högstadium.

De motiv som legat bakom införandet av anslag till skrivhjälp åt lärare på gymnasiet — skolarbetets rationalisering och ett mera adekvat utnyttjande av den pedagogiskt utbildade personalen — föreligger enligt vår mening även när det gäller grundskolan i sin helhet samt de fackskolor som inrättats på försök fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Arbets sättet i grundskolan skall i stor utsträckning präglas av elevens individuella arbete. Detta förutsätter en aktiv pedagogik, där den enskilde elevens egenart blir beaktad. Att anpassa undervisningen till varje elevs särskilda förutsättningar ger eleven större möjligheter att nå utveckling, mognad och goda resultat, men det ställer också mycket stora krav på läraren. Trots avsevärt förbättrade hjälpmedel kan hjälpmedelsproducenten aldrig helt avlasta den enskilde läraren från uppgiften att göra hjälpmedlen tillrättalagda för standarden i klassen och varje enskild elev.

Den aktiva pedagogiken bör inte få bli en pappersprodukt utan praktisk möjlighet till realiserande, och grundskolans idé bör inte få förfuskas genom missbruk av tillgängliga pedagogiska resurser. En avlastning för lärarnas del från rutinarbeten är nödvändig för att skapa större möjligheter för dem att koncentrera sig på de pedagogiska uppgifterna. Om lärarna kunde avlastas arbete med utskrivning av betygskataloger, arbetsordningar och diverse förteckningar, duplicering av skrivelser m. m., kunde de få

större möjlighet att använda sin tid att lära känna den enskilda elevens psykiska och fysiska förutsättningar och skapa en säkrare grundval för en riktig bedömning av eleven och lämpliga åtgärder i undervisningen.

De ovan anförda motiven föreligger enligt vår mening även när det gäller de fackskolor som inrättats på försök. Därtill kommer ytterligare skäl som gör det starkt motiverat att införa ett motsvarande anslag för fackskolorna. Sålunda belastas lärarna där med ett omfattande skrivarbete som betingas av de provisoriska former under vilka den nya skolformen måste arbeta. Avsaknaden av läroböcker och centralt utarbetade arbetsuppgifter gör det nödvändigt för dessa lärare att i stor utsträckning förfärdiga material, som i andra skolformer finns att köpa eller att tillgå på annat sätt. Vidare tillämpas redan i försöksfackskolan i betydande grad de nya arbetsformer och den nya organisation som kommer att prägla både det nya gymnasiet och fackskolan efter reformen fr. o. m. den 1 juli 1966. De krav som nya arbetsformer och en ny organisation sålunda ställer på lärarna gör det också befogat att avlasta dem rutinbetonat skrivarbete.

De skäl som enligt vad ovan anförts talar för att satsa på skrivhjälp till lärare gäller för grundskolans samtliga stadier och för fackskolan i samma mån som för gymnasiet. De ekonomisk-rationella aspekterna talar även i dessa skolformer för snabba åtgärder. Den prekära lärarbristsituationen gör dessutom det rationella användandet av utbildade pedagoger till en icke endast ekonomisk fråga utan även en fråga om att, i ett knapphetsläge, detta också har betydelse ur rekryteringssynpunkt. Det kan icke öka yrkets attraktionskraft att de som med stort intresse skaffar sig en lång utbildning för vissa arbetsuppgifter användes till andra och mindre kvalificerade uppgifter, för vilka de saknar utbildning. Som skolöverstyrelsen påpekat i sina petita är det från allmänna produktionssynpunkter en självklarhet, att den tillgängliga lärararbetskraften utnyttjas på ett med hänsyn till utbildning och kapacitet så adekvat sätt som möjligt.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av anslaget *Statliga allmänna gymnasier m. m.: Avlöningar* under åttonde huvudtiteln, statsverkspropositionen för budgetåret 1965/66, måtte uttala att skrivhjälp skall ställas till lärarnas förfogande vid försöksfackskolor och på grundskolans alla stadier efter grunder motsvarande dem som avses komma att gälla för det av departementschefen föreslagna bidraget avseende gymnasierna och försöksskolans högstadium.

Stockholm den 25 januari 1965

Cecilia Nettelbrandt

Mac P. Hamrin

C.-G. Enskog

i Kalmar

Augustinus Keijer

Olle Westberg